

พฤติกรรมทางวัฒนธรรมนักศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0

Students' Culture Behavior in the Age of Thailand 4.0

นิตยา มณีวงศ์*

Nittaya Maneewongse*

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีมีความรวดเร็วเป็นอัตราทวีคูณทำให้โลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ไม่หยุดยั้ง โลกไร้พรมแดนเชื่อมต่อกันได้ทั่วทุกส่วนของมุมโลกทำให้เกิดการติดต่อสื่อสารระหว่างกันได้อย่างสะดวก รวดเร็วเพียงกระพริบตาการแข่งขันด้านการค้า การเปิดการค้าเสรี เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรมที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทุก ๆ ด้านชีวิตของมนุษย์ ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนหรือแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมแต่ละกลุ่มในสังคม ที่สามารถแทรกซึมไปได้ทุกจุด

“ประเทศไทยต้องก้าวสู่ Thailand 4.0” เป็นสิ่งที่ทุกคนรับทราบถึงการก้าวสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลไทยประกอบด้วยการเริ่มต้นยุค Thailand 1.0 เป็นช่วงของการลงทุนภาคเกษตรกรรมและกิจการมยุค Thailand 2.0 เริ่มมุ่งเน้นที่อุตสาหกรรมเบา ด้วยการใช้แรงงานจำนวนมากแทน เช่น เครื่องนุ่งห่ม รองเท้า กระเป๋า เครื่องประดับ ยุค Thailand 3.0 เริ่มเป็นยุคอุตสาหกรรมหนักและการส่งออก มีการลงทุนจากต่างประเทศมากขึ้น ใช้เทคโนโลยีสูง เน้นเรื่องชิ้นส่วนยานยนต์ แผงวงจรไฟฟ้าที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น สำหรับการลงทุนเริ่มขยายไปลงทุนต่างประเทศแต่ประเทศไทย ยึดติดกับยุค Thailand 3.0 เป็นเวลานาน เนื่องจากความเหลื่อมล้ำด้านความร่ำรวย กับดักรายได้ปานกลางทำให้เกิดการขาดความไม่สมดุลในการพัฒนาส่งผลให้รัฐบาลเร่งรัดการพัฒนาให้ก้าวข้าม จากยุค Thailand 3.0 ไปสู่ยุค Thailand 4.0 เพื่อผลักดันประเทศหลุดพ้นกับดักที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลา 10-15 ปี ดังนั้นยุค Thailand 4.0 จึงเป็นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม คือ การเปลี่ยนจากอดีตลงมือทำมาก ได้ผลตอบแทนน้อย มาเป็นการลงมือทำน้อย ๆ แต่ได้ผลตอบแทนมหาศาล ด้วยการใช้ความคิดสร้างสรรค์เป็นแรงผลักดันและการนำนวัตกรรมเข้ามาช่วย เปลี่ยนจากการผลิตสินค้าไปสู่การบริการมากขึ้น

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

* Assistant Professor, Department of Logistics Management in Faculty of Management Science
Bansomdejchaopraya Rajabhat University

ตาราง 1.1 อธิบายถึงยุคของการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาวัฒนธรรมไทย

ยุค	เศรษฐกิจ	วัฒนธรรม
1.0	เกษตรกร กสิกรรม	พื้นบ้าน พื้นฐานของการดำรงชีวิต
2.0	อุตสาหกรรมขั้นพื้นฐาน	งานฝีมือ งานจักสาร
3.0	อุตสาหกรรมหนัก ผลิตส่งออก เทคโนโลยี	มีแนวคิดทางตะวันตก ผู้สังคมผู้สูงอายุ สังคมเมือง ผู้หญิงเป็นผู้บริหารมากขึ้น ใส่ใจสุขภาพ เดินทางมากขึ้น มีเทคโนโลยีทันสมัย ใส่ใจสิ่งแวดล้อม (ชัชวาล เพ็ญโฉม , 2012)
4.0	ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม	ความเป็นปัจเจกสูง ความกล้าเสี่ยง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง มองระยะยาว ความเป็นอำนาจนิยม ตำแหน่งนิยม เปิดใจรับข้อมูลใหม่ ชอบการเดินทาง มองวิทยาศาสตร์ในด้านบวก เห็นคุณค่าการศึกษา (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2559)

ตารางที่ 1.1 แสดงยุคการพัฒนาของประเทศไทยกับวัฒนธรรมไทย

ที่มา: สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2560

ในช่วงของการเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้เกิดกระแสการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของผู้คนไปอย่างมหาศาล เช่น

1) แรงขับเคลื่อนให้เกิดการเคลื่อนไหวของทุน (Globalization) สินค้าและบริการอย่างเสรี จนโลกที่เชื่อมต่อกันเป็นเครือข่ายในตลาดเดียวกัน จากการปรับเปลี่ยนหนึ่งประเทศ (One Country) เป็นหนึ่งโลก (One World) (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2559)

2) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบจากการสื่อสารกับบางคน บางสถานที่ บางเวลา เป็นสื่อสารกับใครก็ได้ที่ไหนก็ได้ และเวลาใดก็ได้

3) สัดส่วนของผู้คนในเมืองจะมีมากขึ้น (Urbanization) ทำให้วิถีชีวิต พฤติกรรม และการปฏิสัมพันธ์ของผู้คนจะเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง

4) คนในศตวรรษที่ 21 มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความคิดอ่านและการแสดงออกที่มากขึ้น จึงกลายเป็น 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่สร้างสรรค์ ผู้คนอยากอยู่ร่วมกันเพื่อสร้างสรรค์สังคม ทำให้สังคมเข้มแข็ง ส่วนรูปแบบที่ 2 คือ รูปแบบที่ผู้คนต่างคนต่างอยู่ มองแต่ประโยชน์ส่วนตน เกิดสังคมที่เปราะบาง เกิดการขัดแย้งสูง

5) เมื่อโลกมีความเชื่อมต่อกันมากขึ้น การพึ่งพากันก็มีมากขึ้น ถ้าเกิดความเสี่ยงภัยคุกคาม จะมีผลต่อโลกโดยรวม เช่น ภาวะโรคระบาด ภาวะโลกร้อน ผู้ก่อการร้ายทำให้เกิดความทุกข์ในภาพรวมทั้งหมด

วิถีชีวิตดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทย และปรับเปลี่ยนเป็นวัฒนธรรมใหม่ เช่น วัฒนธรรมด้านวัตถุ ที่เกี่ยวกับความสุขทางกายด้วยปัจจัย 4 ไม่ได้เพียงพอต่อความต้องการแต่เพื่อตอบสนองและอำนวยความสะดวกให้กับตนเองมากขึ้น เช่น สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่มากเกินไปจนจำเป็น ส่วนวัฒนธรรมทางจิตใจ ที่ทำให้ปัญญาและจิตใจมีความเจริญออกงาม ในด้านการศึกษา ด้านปัญญา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ที่ถูกลดทอนบาทลงแล้วก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นวัฒนธรรมสากล กลายเป็นที่ยอมรับและได้รับการปฏิบัติตามกันมาทั่วโลก เช่น 1) การแต่งกายชุดสากล 2) การใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลในการสื่อสาร 3) การใช้เครื่องจักรในการผลิต 4) การมีมารยาทและพิธีการทางสังคม การรับสิ่งเหล่านี้มาปรับในวิถีชีวิตของวัฒนธรรมไทยเพื่อพัฒนาความรู้ให้ทันกับสากลเป็นสิ่งที่สามารถปฏิบัติได้แต่สังคมไทยเป็นสังคมที่

เปิดทำให้วัฒนธรรมตะวันตกและตะวันออกซึมซับได้รวดเร็ว เริ่มเกิดการสูญหายอัตลักษณ์ของสังคมไทย กระแสวัฒนธรรมใหม่ที่มาพร้อมกับความบันเทิงจากนอกประเทศ กำลังลดความเป็นเอกลักษณ์ คุณค่าแบบเดิมของสังคมไทย จากนิสัยแบบไทยที่มีโครงสร้างแบบหลวม ไม่มีการรักษากฎเกณฑ์ระเบียบอย่างเคร่งครัด มีการผ่อนปรนในเรื่องต่าง ๆ พร้อมค่านิยมในการยึดมั่นสืบทอดตามบรรพบุรุษ พ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ เป็นแบบเรียบง่ายไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง ในเรื่องการยึดมั่นในพระพุทธศาสนา เชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม เจ้าที่เจ้าทาง ผีบ้านเรือน การยกย่องระบบศักดินา และเคารพผู้อาวุโส ทั้งด้านวัยวุฒิและคุณวุฒิ การเห็นความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมไทย การดำรงชีวิตแบบวิถีไทยในแนวทางธรรมชาติ ได้ปรับเปลี่ยนอย่างสิ้นเชิง เช่น ปัญหาความเอื้ออาทรระหว่างพี่น้อง การปรับเปลี่ยนครอบครัวใหญ่สู่ครอบครัวเดี่ยว การอยู่ร่วมกันของสังคม ปัญหาการหย่าร้าง และปัญหาของวัยรุ่นไทย (สุพจน์ กล้าหาญ, 2555, น. 3) นอกจากนี้ สุชาติ ไชยมะโน (2554) ได้กล่าวว่า เยาวชนไทยมีความเบี่ยงเบนในเรื่องการแต่งกายที่ขัดกับวัฒนธรรมไทย ที่ใส่สายเดี่ยว เหวลอย จาก การรับอิทธิพลจากตะวันตกผ่านการสื่อสารต่าง ๆ ในขณะเดียวกัน ขาดความสนใจเรื่อง ประเพณี กิจกรรมทางศาสนา ดนตรีไทย การแสดงแบบไทย และความสนใจในการรับประทานอาหารไทย ไม่เชื่อในเรื่องบาป บุญคุณโทษ ความกตัญญูกลายเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ของตนเอง ใช้จ่ายฟุ้งเฟ้อ มีความสนใจในเรื่องวัตถุ เบื่อง่ายหน่ายเร็ว กลายเป็นวิกฤตที่ปรากฏขึ้นอย่างเด่นชัดและมากขึ้นเรื่อย ๆ ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ สามารถมองทั้งด้านบวกและด้านลบ กล่าวคือ ความทันสมัยในเรื่องของข้อมูลข่าวสารในการตัดสินใจด้วยเวลารวดเร็ว การเท่าทันตามวัฒนธรรมโลก ส่วนด้านลบ คือ การยอมรับวัฒนธรรมต่างชาติอย่างง่ายขาดการไตร่ตรอง วิเคราะห์และแยกแยะถึงความประเด็นที่สำคัญต่อการดำรงชีวิต สาเหตุหนึ่งอาจเกิดขึ้น เกิดขึ้นจากความเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น การแตกแยกของครอบครัวที่ต้องทำงานในเมืองเพื่อความอยู่รอดในสังคม ปล่อยให้เด็กถูกทอดทิ้งให้อยู่กับผู้สูงอายุ ด้วยเหตุผลที่ว่าพ่อแม่ต้องหาเงินให้มากที่สุด จนกลายเป็นว่าเงินคือสิ่งที่จำเป็นต่อการเลี้ยงดูลูกมากที่สุดและกลายเป็นสังคมบริโภคนิยมมากขึ้น

จากค่านิยมดังกล่าว ทำให้เกิดกระแสการก้าวไปสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 จะมีผลต่อหลายด้าน ๆ ดังนี้

- 1) การเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมการดำรงอยู่
- 2) การเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมการดำเนินธุรกิจ
- 3) การเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมของการทำงาน
- 4) การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการเรียนรู้

ส่งผลให้วัฒนธรรมที่สืบจากบรรพบุรุษอาจถูกลบเลือนไปตามกระแสกาลเวลา หากไม่ได้รับการปลูกฝังเสริมสร้างด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับเยาวชนให้เรียนรู้ เข้าใจซึมซับกับสิ่งที่เป็นมรดกตกทอดจากคนรุ่นบรรพบุรุษ ดังนั้นตลอดระยะเวลาการใช้ชีวิตในสถานบันอุดมศึกษา 4 ปี มหาวิทยาลัยจึงมีหน้าที่ในการขัดเกลาสติปัญญา ความคิด ประสบการณ์ บ่มเพาะบุคลิกภาพให้เป็นในทิศทางที่ถูกต้องตามกระแสที่เกิดขึ้น แต่อย่างจริงจังซึ่งความเป็นวัฒนธรรมไทย ที่แสดงออกทางพฤติกรรมวัฒนธรรมสังคมให้ไม่ให้เกิดยุค

พฤติกรรมวัฒนธรรม

พฤติกรรมทางสังคม คือ พฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสังคม โดยระดับพฤติกรรมทางสังคม มี 3 ระดับ คือ 1) พฤติกรรมของแต่ละบุคคลในการแสดงออกเมื่ออยู่ในสังคม 2) พฤติกรรมระหว่างบุคคล คือการแสดงออกของ 2 คน ที่มีผลต่อกันอาจเป็นลักษณะการโต้ตอบ การสื่อสารไปในทิศทางเดียวกัน 3) พฤติกรรมกลุ่ม คือ การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น การเข้าชั้นเรียน การอบรม การประชุม การปรึกษาหารือ

พฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมเป็นลักษณะของการแสดงการประพฤติปฏิบัติตามหลักจริยธรรมที่ทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข รักใคร่สามัคคี เริ่มจากการปฏิบัติต่อครอบครัวตนเอง ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เพื่อนที่ทำงาน คนในสังคมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

จากเหตุผลดังกล่าว นักศึกษาพันธุ์ใหม่ในยุคไทยแลนด์ประเทศไทย 4.0 ควรได้รับการพัฒนาคุณลักษณะทางวัฒนธรรมไทยที่เป็นพื้นฐานอันดีงามก่อนใน 3 ด้าน ดังนี้ ด้านการพูด ด้านการมีระเบียบวินัย และด้านความรับผิดชอบ

ความมีมารยาทในการพูด

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2546) ได้กล่าวว่า “มารยาท” คือ กิริยา วาจา เรียบร้อย ที่บุคคลพึงปฏิบัติในสังคมโดยมีระเบียบแบบแผน อันเหมาะสมตามกาลเทศะ อีกความหมายของคำว่า “มารยาท หรือ มรรยาท” คือ กิริยาวาจาที่ได้รับการอบรมให้ตรงตามความนิยมแห่งสากล ไม่ได้ติดตัวมาแต่กำเนิด ได้จากสิ่งแวดล้อม การศึกษาอบรมเป็นสำคัญ คูือกิริยา ฟังวาจา สามารถคาดเดาได้ว่า ได้รับการอบรมมาอย่างไร ดังนั้น พื้นฐานของมารยาท คือ ความสุภาพ จะเป็นคนที่มีจิตใจดี เชื่อมมั่นในตัวเอง (พรทิพย์ เกยุรานนท์, 2559) มารยาทที่แสดงถึง การมีสัมมาคารวะ สุภาพ อ่อนโยน อ่อนน้อม คือ มารยาทในการพูด มนุษย์ต้องสื่อสารซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกให้มีการรับรู้ การพูดมีความสำคัญต่อตนเองในการดำรงชีวิต การดำเนินกิจการงาน สมาคม หน่วยงาน การพูดต้องมีศิลปะในการพูดเพื่อเป็นคุณแก่ตนเอง ส่วนในสังคม คือ การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สำหรับมารยาทการพูดเป็นสิ่งที่สังคมหรือถ่ายทอดทางวัฒนธรรมทางมารยาทของตนเอง ด้วยการรับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ เป็นสิ่งที่ได้รับการยกย่องยอมรับว่ามีความงดงาม เรียบร้อย ด้วยการปรับให้เข้ากับกาลเทศะ

มารยาทในการพูดที่ปรากฏในอดีตยังคงควรปฏิบัติในยุคไทยแลนด์ 4.0 มีดังนี้

1. กล่าวคำว่า “ขอบคุณ” ทันทีหลังจากที่ผู้อื่นให้สิ่งของ ให้ความช่วยเหลือ ให้บริการ ในระดับของการกล่าวขอบคุณ เช่น ขอบใจ กับระดับต่ำกว่า ส่วนคำว่า ขอขอบคุณ ขอบพระคุณ อาจใช้กับระดับที่สูงกว่า การกล่าวคำว่า ขอขอบคุณ ต้องเป็นการกล่าวที่แสดงด้วยน้ำเสียงจากใจและให้การอ่อนน้อมอย่างแท้จริง
2. กล่าวคำว่า “ขอโทษ” เมื่อรู้สึกสำนึกผิดในสิ่งที่ตนกระทำ การพูด การแสดงออก การกล่าวคำ ขอโทษ กับผู้อาวุโสจะแสดงถึงความอ่อนน้อมถ่อมตนของผู้นั้น
3. คำพูดที่ใช้เมื่อสนทนาหรือกล่าวถึงผู้อื่นในลักษณะการให้เกียรติ พูดด้วยคำพูดดี ๆ ให้น่าฟัง อ่อนโยน ใช้ภาษาที่เหมาะสม ถูกต้องตามกาลเทศะ
4. การทักทาย ใช้คำว่า “สวัสดี” หรือการไหว้ เป็นการทักทาย
5. การแนะนำบุคคลให้รู้จักกัน ต้องแนะนำผู้อาวุโสก่อน หรือมีตำแหน่งระดับสูงกว่าผู้อื่นตามมารยาทการพูดตามกลอนของสุนทรภู่ บางตอนจากสุภาวศิตสอนหญิงได้กล่าวว่า
จะพูดจาปราศรัยกับใครนั้น อย่าตะคั่นตะคอกให้เคืองหู
ไม่ควรพูดอ้ออึ้งขึ้นมึงกู คนจะหลู่ล่วงลามไม่ขามใจ (เอกรัตน์ อุดมพร, 2552)

การพูด คือการใช้เสียงและกิริยาท่าทางเป็นเครื่องถ่ายทอดความรู้ ความคิดและความรู้สึกจากผู้พูดไปสู่ผู้ฟัง การพูดจึงต้องให้เหมาะกับบุคคล เช่น เพศ วัย ระดับการศึกษา อาชีพ ความสนใจพิเศษเพื่อเตรียมเรื่องที่พูดอย่างเหมาะสม ในขณะเดียวกันเรื่องกาลเทศะ ต้องพิจารณาถึง การพูดในโอกาสใด เป็นการพูดทางการหรือไม่ ดังนั้น ผู้พูดที่ดีต้องมีมารยาท ทำให้ผู้ฟังเชื่อถือและศรัทธาในตัวผู้พูด แนวทางปฏิบัติมีดังนี้

- 1) คิดให้รอบคอบก่อนการพูด ไม่พูดตามอารมณ์
- 2) พูดให้ถูกกาลเทศะ ตามโอกาสต่าง ๆ

- 3) การกล่าวคำขึ้นต้นและลงท้ายในการพูดให้เหมาะสม
- 4) พูดอย่างตั้งใจ การเตรียมเรื่องก่อนพูด
- 5) พูดให้เหมาะสมกับเวลา รู้จักรักษาเวลา ไม่กระทบต่อรายการอื่น ๆ
- 6) ไม่พูดพาดพิงถึงเรื่องส่วนตัวของบุคคลอื่นในที่ประชุม
- 7) ไม่ควรพูดอวดกัน อวดภูมิ หรือยกตนข่มท่าน
- 8) ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
- 9) ก่อนพูดควรแสดงความเคารพต่อผู้ฟังตามธรรมเนียมนิยม
- 10) พยายามแสดงออกถึงบุคลิกภาพ ลักษณะท่าทางที่ดีและสุภาพ

การพูดนั้น พูดเก่งอย่างไร แต่ขาดซึ่งมารยาท ผู้ฟังจะไม่เชื่อถือ ไม่ศรัทธา ไม่ประสบผลสำเร็จในการพูด (วัชร เกิดคำ, 2543)

สรุปมารยาทการพูด คือ การมีกิริยาวางเรียบร้อย อ่อนโยนสุภาพ มีการใช้ท่าทางในการประกอบคำพูดเพื่อความเข้าใจทั้งผู้พูดและผู้ฟังเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการสนทนา

ด้านการมีระเบียบวินัย

พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ.ปยุตโต, 2550 ได้ให้ความหมายของคำว่า วินัย เป็นการจัดสรรโอกาส ทำให้ชีวิตและสังคมมีระเบียบและมีโอกาสเกิดขึ้น ทำให้ทำอะไร ได้คล่อง การดำเนินชีวิตสะดวก ในอีกความหมายของคำว่า วินัย ที่มีความหมายไปในทิศทางเดียวกัน คือ ระเบียบ วินัย ข้อบังคับ ข้อห้าม ที่บัญญัติไว้เป็นหลักปฏิบัติ เพื่อความสงบเรียบร้อยดีงามทั้งตนเองและหมู่คณะ (กัลยาณมิตร, 2557) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2558) อ้างถึงในวิระศักดิ์ ไชยเสน, 2558 ได้กล่าวแยกระหว่างระเบียบและวินัย ว่า ระเบียบหมายถึง ถูกลำดับ ถูกแถว ส่วนวินัย คือ ระเบียบสำหรับกำกับความประพฤติให้เป็นแบบแผนอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือ “คนที่มีระเบียบวินัยนั้นเป็นผู้ที่เข้มแข็ง เป็นผู้ที่มีหวังดีต่อตัวเอง เป็นผู้ที่มีความสำเร็จในอนาคต อันนี้เป็นระเบียบอย่างหนึ่ง คือ ถ้าคนใดมีระเบียบวินัยในร่างกาย คือได้ทำอะไรก็มีความสำเร็จ คือ หาสิ่งที่ตัวกำลังมุ่งที่จะปฏิบัติ การปฏิบัติด้วยความมีระเบียบมีวินัย การปฏิบัตินั้นสำเร็จอันนี้เป็นระเบียบชนิดหนึ่ง ระเบียบวินัยอีกชนิดที่กล่าวเมื่อตะกี้ ก็คือระเบียบในใจนั้นก็คือ การกระทำอะไร ทำต้องคิด เมื่อมีระเบียบในความคิด คือ มีเหตุผลสิ่งใดที่คิดก็คิดออก สมมติว่า เราคิดเรื่องหนึ่งแล้วก็ไปคิดอีกเรื่องหนึ่งที่ไม่เกี่ยวข้อง แล้วไปคิดถึงเรื่องที่สาม เรื่องที่สี่ เรื่องทั้งสามสี่เรื่องก็ไม่มีความสำเร็จแน่นอน เพราะว่ามันฟุ้งซ่าน ฉะนั้นต้องมีระเบียบในความคิดที่เรียกว่า ระเบียบในใจหรือวินัยในความคิด (พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒวิทยาเขตภาคใต้ จังหวัดสงขลา ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จังหวัดสงขลา วันพฤหัสบดีที่ 10 กันยายน 2528)

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่าระเบียบวินัย ความสามารถของบุคคลที่สามารถควบคุมสถานการณ์ อารมณ์ ของตนเอง ให้ปฏิบัติตามแบบแผนที่กำหนดไว้ในสถานที่นั้น เช่น สถานการศึกษา สถาบันต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบต่อสังคม

ประเภทของระเบียบวินัยประกอบด้วย

1. การมีระเบียบในการศึกษาเล่าเรียน คือ การที่สามารถควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอย่างมีระเบียบแบบแผน มีเหตุผล เป้าหมายในการเพิ่มพูนความรู้เพื่อตนเอง โดยการจัดตารางไว้สำหรับศึกษาเล่าเรียนและการควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามตารางดังกล่าว มีความตั้งใจเล่าเรียนอย่างสม่ำเสมอในทุก ๆ วิชา มีการเตรียมตัวอ่านบทเรียนมาก่อนที่จะถึงเวลาเรียน ทบทวนบทเรียนทุกครั้งภายหลังจากการเรียน เข้าเรียน

ตรงเวลา ไม่ลอกคำตอบจากเพื่อน ไม่เปิดโอกาสให้เพื่อลอกข้อสอบ มีการเตรียมอุปกรณ์การเรียนอย่างครบถ้วนและพร้อมสำหรับการใช้อยู่ตลอดเวลา

2. การมีระเบียบวินัยในที่อยู่อาศัย คือ สามารถควบคุมตนเองโดยการประพฤติปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ในการรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบของบ้านเรือนที่อยู่อาศัย มีการจัดแต่งที่อยู่อาศัยให้น่าอยู่ ไม่รับประทานอาหารให้ห้อง มีการแบ่งพื้นที่ภายในให้เป็นสัดส่วนเหมาะสมต่อการทำกิจกรรมต่าง ๆ ต้องไม่คุยหัวเราะ จัดงานสังสรรค์ การเปิดโทรทัศน์รบกวนผู้อื่น

3. การมีระเบียบวินัยในสังคม คือ การที่สามารถประพฤติปฏิบัติอย่างมีระเบียบแบบแผน ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดำรง การปฏิบัติตามกฎหมายหรือข้อบังคับของสังคม รู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ ละเว้น การใช้อิทธิพลโดยรับบริการและให้บริการที่เป็นไปตามลำดับก่อนหลัง (วินัย, ออนไลน์)

ด้านความรับผิดชอบ

ความหมายของคำว่า รับผิดชอบ คือ ความกล้า ความจริงใจ ความมีใจตั้งมั่น ความพอใจใฝ่รักในหน้าที่การงานให้สำเร็จตามความประสงค์ (กนก จันทรขจร, 2543) เป็นการผูกพันที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จ ลุล่วงไปได้ ความสำเร็จมี 3 ปัจจัย คือ พันธะ ผูกพัน หน้าที่การงาน และวัตถุประสงค์ รับผิดชอบต่อให้ถูกต้อง ขอให้เข้าใจว่า “รับผิดชอบ” ไม่ใช่การรับโทษหรือถูกลงโทษ “รับชอบ” ไม่ใช่รางวัลหรือคำชมเชย การรู้จัก รับผิดชอบ หรือยอมรับว่าอะไรผิดพลาดเสียหาย และเสียหายเพราะอะไร เพียงใดนั้น มีประโยชน์ทำให้บุคคลรู้จักพิจารณาตนเอง ยอมรับความผิดของตนเองโดยใจจริงเป็นทางที่รู้จักรับชอบหรือรู้ว่าอะไรถูก อันได้แก่ถูกตามความมุ่งหมายถูกต้องหลักวิชา ถูกตามวิธีการนั้น มีประโยชน์ทำให้ทราบแจ้งว่าจะทำให้งานเสร็จสมบูรณ์ได้อย่างไร จักได้ถือปฏิบัติต่อไป ดังนั้น รับผิดชอบต่อ คือ หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ทำ จะหลีกเลี่ยงละเลยไม่ได้ (พระบรมราชาวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์: 16 กรกฎาคม 2519, ออนไลน์)

ประเภทของความรับผิดชอบ

การสร้างให้บุคคลในชาติ รู้สึกสำนึกในความรับผิดชอบ 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง 2) ความรับผิดชอบต่อครอบครัว 3) ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง

คือ การยอมรับผลที่เกิดจากสิ่งที่กระทำ ทั้งดีและไม่ดี เมื่อทำผิดจะรู้สึกไม่ทำผิดต่อไป แต่จะปรับปรุงแก้ไขต่อไป

1.1 มีความรับผิดชอบทางกาย คือ ดูแลรักษาสุขภาพของตนให้ดีอยู่เสมอ ช่วยเหลือตัวเองในกิจการต่าง ๆ ที่สามารถช่วยตัวเองได้ มีการทำงานบ้าน งานอดิเรก งานพิเศษเพื่อความเพลิดเพลิน

1.2 ความรับผิดชอบทางใจ ด้านคุณธรรมความดี มีจิตดี ทำแต่ความดี จิตใจผ่องใส

1.3 ความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน ปรับปรุงพัฒนาการทำงานหรือการเรียนให้มีประสิทธิภาพ มีประสิทธิภาพในการเรียนที่ดีขึ้น สูงขึ้น

หลักเกณฑ์ที่ควรยึดถือในการรับผิดชอบต่อตนเอง

1. รู้จักบทบาทภาระหน้าที่ของตนเอง

2. มีความกล้าหาญ ยอมรับผลการกระทำของตน

3. มีความตั้งใจจริงในการประพฤติปฏิบัติทั้งปวง

4. รู้จักวางแผนในการทำงานอย่างมีเป้าหมาย ปฏิบัติถูกต้องตามวัตถุประสงค์และแผนการ

นั้น ๆ

5. มีความเพียรพยายามในการประกอบงาน ไม่ท้อถอยและล้มเลิกก่อนที่งานจะสำเร็จ มีความอดทน อดกลั้นต่ออุปสรรคที่ทั้งปวง

6. มีความซื่อสัตย์ ยืนหยัด ในการปฏิบัติที่สิ่งที่ถูกต้อง

7. เคารพ และปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และกฎหมายของสังคม

8. รู้จักประหยัด การเก็บออม เพื่อสร้างครอบครัวที่ดี

9. ไม่กระทำกิจใด ๆ โดยผิดศีลธรรม และจรรยาบรรณ

10. มีความมุ่งมั่นต่อการปฏิบัติตามเป้าหมายชีวิตที่ดี เพื่อความสำเร็จในการใช้ชีวิตปัจจุบัน

และอนาคต

บทสรุป

ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ส่งผลให้วัฒนธรรมจากบรรพบุรุษมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งในด้านของวิถีชีวิต ในสมัยก่อนมีวิถีที่เรียบง่ายประกอบอาชีพเกษตรกรรม เมื่อความเจริญในภาคอุตสาหกรรมขยายตัวขึ้น การผลิตต่าง ๆ ทำให้เกิดสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น จนอาจกล่าวได้ว่า วัตถุจึงกลายเป็นจุดหมายปลายเชิงวัฒนธรรมของนักศึกษาโดยส่วนใหญ่ด้วยการหาความสุขเชิงวัตถุ ได้แก่ โทรศัพท์มือถือ หรือเครื่องอำนวยความสะดวก การหันไปใช้ประเพณีวัฒนธรรมมากขึ้นจนกลายเป็นค่านิยมเพื่อความความสะดวกสบาย ทั้งการรับวัฒนธรรมจากตะวันออก (ประเทศเกาหลี) และตะวันตก จากคนต่างชาติในด้านเทคโนโลยี การแต่งกาย หนังสือ ภาพยนตร์ เครื่องสำอาง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น นอกจากนี้การใช้หลักวัฒนธรรมสากล มีผลต่อนักศึกษาด้วยเช่นกัน การยอมรับวัฒนธรรมจากทั่วโลก เช่น วันที่ 1 มกราคม เป็นวันปีใหม่ แต่ในขณะเดียวกัน ประเพณีสงกรานต์ไทย ก็ถูกปรับเปลี่ยนให้เป็นสากลมากขึ้นและขัดต่อประเพณีไทยในสมัยก่อน ผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางวัฒนธรรมอย่างรวดเร็วนี้หากไม่ได้รับการกระตุ้นปลูกฝังด้านวัฒนธรรมต่อไป โดยเฉพาะการใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยที่ต้องได้รับการเอาใจใส่ กระตุ้น ตอกย้ำ กับวัฒนธรรมของไทย เริ่มตั้งแต่ มารยาทการพูด การมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบของนักศึกษา จะเป็นการให้ประโยชน์โดยตรงกับนักศึกษา ให้มีพฤติกรรมเชิงวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม กับกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคประเทศไทย 4.0

บรรณานุกรม

- กนก จัทร์ขจร. (2542). *ธรรมเพื่อชีวิต เล่ม 2*. นครสวรรค์: ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์.
- กั้ววาน ทองเนตรประการ. (2558). *หัวใจนักพูดสำหรับผู้ที่ต้องการเป็นนักพูดมืออาชีพ โดย ศักดิ์ฤทธิ์ สืบค้น 10 มิถุนายน 2562*, จาก <http://board.palungjit.com/>
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2559). *ประเทศไทย 4.0 กับทุนทางวัฒนธรรม*. สืบค้น 25 มิถุนายน 2562, จาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/639453>
- ซัซพรล เพ็ญโฉม. (2555). *สร้างแบรนด์ยุค 3.0 อย่างไรให้เติบโตได้อย่างยั่งยืนในตลาด AEC*. 25 มิถุนายน 2562, จาก <http://www.tcdccoment.com/209/marketing-3-0-aec>
- ทองสุข มันทาท, สุรวัฒน์, และอภิชาติ คำดี. (2559). *เอกสารประกอบการบรรยาย โครงการในยุค โลกาภิวัตน์ : สู่ความก้าวหน้าและมั่นคงของชาติไทยในศตวรรษหน้า. เอกสารประกอบการสัมมนา ระดับชาติเรื่อง “ยุทธศาสตร์การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์” ณ ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์*. สืบค้น 21 มิถุนายน 2555, จาก http://123ne.blogspot.com/2012/02/13_27.html
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. (2556). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2558. (ม.ป.ป.). สืบค้น 10 มิถุนายน 2561, จาก www.rolin.go.th/dictionary
- พรทิพย์ เกยุรานนท์. (2559). *มารยาททางสังคม: สิ่งที่คุณเล็กน้อยแต่สำคัญ ต่อความสำเร็จก้าวหน้าในชีวิต*. สืบค้น 12 มิถุนายน 2561, จาก <https://www.winnews.tv/news/2583>
- พระบรมราชาบาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 16 กรกฎาคม 2519*. สืบค้น 13 มิ.ย. 2561 จาก www.eto.ku.ac.th/s-e/pdf/14.pdf
- พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9*. (2528). สืบค้น 13 มิ.ย. 2561, จาก <http://sufficiencyeconomy.org/kamphorsorn/web/page178.html>
- วีรศักดิ์ ไชยเสน. (2548). *ความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายและกระบวนการของห้องเรียนกับพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในห้องเรียน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร)*. สงขลา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2546). *การเสริมสร้างวินัย คู่มือและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุชาติ ไชยมะโน. (2554). *วัฒนธรรมไทยกับวัยรุ่นในปัจจุบัน*. สืบค้น 7 มิ.ย. 2561, จาก <http://learners.in.th/blog/pogpam/287044>
- สุพจน์ กล้าหาญ. (2555). *การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์และในศตวรรษหน้า*. กรุงเทพฯ: สพป.สป. 2.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2560). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน : กระบวนทัศน์การพัฒนาสู่ประเทศไทย 4.0*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- หรรษา นิลวิเชียร. (2540). *การพัฒนาวินัยในตนเอง หลักการสอนและแนวปฏิบัติ (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1)*. ปัตตานี: ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อมรรัตน์ เทพกำปนาท. (2551). *วัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวง.